

Partsindlæg til Borgerpanel om Dyrevelfærd

Overblik over indlæg

Anima Dyreværnsforening.....	2
Den Danske Dyrelægeforening.....	3
Dyrenes Beskyttelse.....	4
Innovationscenter for Økologisk Landbrug.....	5
Landbrug & Fødevarer - Sektor for Gris	6
SEGES Innovation	7
Økologisk Landsforening.....	8

ANIMA DYREVÆRNSFORENING

Der er store problemer med dyrevelfærden i dansk svineproduktion. Trods årtiers handlingsplaner og målsætninger er der ikke sket de nødvendige forbedringer. Grisene lider stadig.

Søer har et naturligt behov for at passe deres unger, men i staldene ligger de fastspændt i metalbøjler. De er avlet til at føde flere grise, end de kan give mælk, så de svageste grise sulter ihjel eller dør af andre komplikationer. Det sker for 25.000 pattegrise hver dag. De fleste (95%) af pattegrise får klippet deres haler, selvom det er ulovligt. Halekupering må kun ske som en sidste udvej, når alle andre muligheder er udtømt, men det sker rutinemæssigt, fordi grisene er så stressede over deres omgivelser, at de bider i hinandens haler.

Man kan forebygge disse problemer ved at give grisene mere plads og rodemateriale og ved at stoppe med at fiksere søer og stoppe den ekstreme avl for mange pattegrise. Der er brug for gennemgribende forandringer i dansk landbrug.

Panelet kan bl.a. udforske følgende løsninger: Reduceret produktionsniveau og Hollands erfaringer med statsligt opkøb af producenter. Analyser af den nuværende produktions omkostninger for det danske samfund, så man ikke kun ser på prisen for forandring, men også på prisen for status quo.

DEN DANSKE DYRELÆGEFORENING

Når borgerpanelet drøfter fremtidens dyrevelfærd for grise, peger Den Danske

Dyrlægeforening (DDD) på følgende centrale forhold:

- God dyrevelfærd kræver løbende veterinærfaglig vurdering af dyrenes sundhed, trivsel og adfærd. Minimumskrav er ikke nok.
- **Forebyggelse frem for indgreb:** Problemer som halebid, behov for halekupering og fiksering er tæt knyttet til logistik, sikkerhed i driften (fodring), staldindretning, pladsforhold og rodemateriale.
- **Plads, adfærd og opstaldning:** Grise skal have mere plads og bedre mulighed for naturlig adfærd. Diegivende søer bør hovedsageligt være løsgående. Udvikling og udbredelse af velfærdsgodkendte staldsystemer er nødvendig.
- **Kastration og halekupering:** Kirurgisk kastration bør straks udfases og erstattes af alternativer som immunologisk kastration eller sortering for ornelugt på slagteri. Halekupering forebygges gennem optimerede produktionsforhold. NB! Fjernelse af halekupering er ikke højt prioriteret hos DDD!
- **Kompetencer og bemanding:** Dyrevelfærd forudsætter tilstrækkeligt uddannet personale og systematisk overvågning, især omkring faring og sygdom. Dyrlæger skal inddrages aktivt i rådgivning, uddannelse og staldsystemudvikling.
- **Sundhed og One Health:** Styrket intern smittebeskyttelse, mindre sammenblanding af dyr og robuste driftsformer er nødvendige for at forbedre dyrevelfærd og reducere antibiotikaforbrug.
- **Produktionsharmoni:** Kuldstørrelser skal være i balance med soens kapacitet og staldens rammer. Især skal små farestier begrænses i brugen. Alt ind – Alt-ud skal praktiseres i alle staldafsnit hvor der er grise i vækst.

DYRENES BESKYTTELSE

Den danske svineeksport går for langt størstedelen af produktionen ud på at producere et billigt et produkt til konkurrence på et globalt marked. Det er rent bulk-produktion, der udelukkende handler om at holde så lavt prisniveau, som muligt. Det er imidlertid ikke det danske samfund, der tjener noget nævneværdigt på denne produktion. Det gør derimod nogle få storproducenter, og naturen, havmiljøet, lokalsamfund - og særligt grisene, betaler prisen. Dette er først og fremmest en politisk opgave. Politikerne bør løfte niveauet i bunden af den danske svineproduktion og dermed sikre, at vores ganske fine dyrevelfærdslov implementeres ved i første omgang at forbyde og håndhæve forbud mod ekstrem avl, halekupering og tidlig fravænning af grise, samt stille krav om mere plads og rodematerialer, der opfylder grisenes behov.

Dansk svineproduktion er udelukkende indrettet til et marked, hvor lav pris er det vigtigste, og så er konsekvensen et meget lavt niveau af dyrevelfærd. Vi må sætte os for at opdyrke et nyt marked, hvor svineproduktion i meget højere grad handler om at producere højværdiprodukter. Og så får vi måske også en svineproduktion, danskerne tåler synet af.

INNOVATIONSCENTER FOR ØKOLOGISK LANDBRUG

Økologisk griseproduktion er indrettet ud fra et mål om at give dyrene et liv, hvor de behandles som levende, sansende individer, der har en værdi i sig selv. Deres naturlige behov og adfærd skal imødekommes bla. ved at give adgang til marker og udendørs løbegårde, når de er på stald.

Alle økologiske grise bliver født på marken, hvor de lever sammen med soen, indtil de bliver fravænnet, når de er 7 – 10 uger gamle. De fleste smågrise, der skal blive til slagtegrise, flyttes ind på stalde med udeareal efter fravænning. Her kan grisene naturligvis ikke rode i jorden, men de får grovfoder og skal have fri adgang til egnet rodemateriale. Det kan f.eks. være tørv, dybstrøelse eller ensilage. Øko-grise har dobbelt så meget plads som en frilandsgris og tre gange så meget plads som almindelige konventionelle grise.

Dødeligheden er markant lavere hos økologiske søer, forbruget af antibiotika er kun 7% af forbruget i ikke øko-produktion, og pattegrisedødeligheden forventes at være nedbragt i takt med, økologerne har valgt at bruge søer, der føder færre men større og stærkere pattegrise. Øko-grise bliver ikke halekuperet. Dyrene må højst transporteres i 8 timer til slagteri, og de skal slagtes samme dag, de ankommer.

LANDBRUG & FØDEVARER - SEKTOR FOR GRIS

Dansk landbrug har gennem en årrække positioneret sig som et internationalt foregangsland inden for ansvarlig antibiotikaanvendelse. Danmark er blandt de EU-lande med det laveste forbrug til produktionsdyr, og denne position fastholdes gennem målrettet regulering, dokumentation og langsigtede strategier. Landbrug & Fødevarer arbejder ud fra et princip om at bruge så lidt antibiotika som muligt – og kun det nødvendige for at sikre dyresundhed og fødevareproduktion, samtidig med at kritisk vigtige antibiotikatyper holdes ude af husdyrproduktionen.

I griseproduktionen sker indsatserne særligt gennem forebyggelse. Her investeres i bedre hygiejne, højere smittebeskyttelse og øget dyrevelfærd for at mindske behovet for behandling. Samtidig udvikles og implementeres alternativer som vacciner og mere målrettede behandlingsstrategier for at reducere flokbehandlinger.

Reguleringen understøttes af robuste overvågningssystemer. DANMAP overvåger både forbrug og resistens og giver myndigheder og erhverv et evidensbaseret grundlag for handling. Derudover sikrer Gult kort-ordningen, at besætninger med højt forbrug får påbud om reduktion, hvilket driver national fremdrift hen imod en 8 % reduktion frem mod 2027.

Samlet set viser dansk landbrug, at målrettet regulering, forebyggelse og vidensbaseret rådgivning kan gå hånd i hånd med konkurrencedygtig fødevareproduktion – og samtidig understøtte den nationale målsætning om at beskytte både dyre- og folkesundheden.

SEGES INNOVATION

Forskning (Baxter et al., 2025) peger på konkrete tiltag, som kan forbedre velfærden for diegivende søer, og derfor anbefales støtte til praksisnær forskning, der hurtigt kan gøre en forskel for mange grise. For at styrke velfærden i griseproduktionen er det vigtigt med fælles ansvar og indsats fra flere aktører. Fokus bør være på løsninger, der hurtigt og realistisk forbedrer forholdene for flest mulige grise.

Da 97 % af grisene i Danmark holdes indendørs, vil forbedringer i disse systemer hurtigt gavne mange grise. Indendørs produktion muliggør opsamling af gødning og urin, hvilket giver husdyrgødning til planteproduktion og mindsker behovet for kunstgødning. Til sammenligning afsætter frilandsgrise gødning løbende, - også når der ikke er plantedække til at optage og udnytte næringsstofferne, hvilket øger risikoen for næringsstoffab.

Velfærden kan forbedres i indendørs produktion gennem Hjerteordningen, hvor grise får mere plads, materiale at rode i og søerne mere bevægelsesfrihed. Øget støtte til praksisbaseret forskning, større synlighed af Hjerte 1 og 2 i butikkerne samt politisk opbakning og aktive forbrugervalg kan fremme ordningen og dermed velfærden for flere grise.

Reference: Baxter et al. (2025) [Link til publikation af Baxter et al](#)

ØKOLOGISK LANDSFORENING

Med tanke på at grise er intelligente væsner, kan vi så på den lange bane forsvare at have en produktion, hvor dyrene afskæres fra adgang til udearealer, afskæres fra at udfolde deres rodeadfærd, og hvor halekupering tilsyneladende er nødvendigt. Kan vi forsvare, at søerne ikke kan bygge rede op til faring, som deres instinkt siger dem, de skal? Og kan Danmark forsvare at have en produktion, som alene - qua et meget stort antal individer men også pga. meget tidlig fravænning af pattegrisene - har et stort antibiotikaforbrug, og dermed udgør en latent trussel for opbygning af antibiotikaresistens, der kan udfordre mulighederne for human behandling?

Skal det samfundsøkonomiske regnestykke for den griseproduktion, vi har i Danmark ikke være i plus, for at produktionen har en fremtid?

Den intensive staldproduktion kan ikke afvikles over kort tid, der er bundet meget kapital i systemerne, der er lang afskrivningstid på staldene, og der er en stor følgeindustri, som er afhængig af råvarer, men er det ikke rettidigt omhu at initiere et stop for fortsat investering i et produktionssystem, som burde afvikles?

Skal og kan Danmark konkurrere på bulk-produktion af grise, og skal politikerne ikke sikre, at vi får sande priser på varerne, så ansvaret for dyrevelfærden ikke lægges i hænderne på den betalingsvillige forbruger?